

Congres 'Lust ! en de Forensische Psychiatrie. Over de neurobiologie van seksuele driften en andere hunkeringen', Nijmegen (15 januari 2009)

Door Inge Hempel

De Pompestichting en het Expertisecentrum Pompeii hebben als doel de horizon te verbreden van professionals in de forensische psychiatrie en andere terreinen van de GGZ. Daarnaast nodigen ze uit tot samenwerking bij onderzoek en ontwikkeling van behandelprogramma's. Jaarlijks verbreden zij ook de horizon door middel van het Pompeii congres. Het congres over neurobiologie in de forensische psychiatrie vond dit jaar voor de vierde keer plaats. Waar in de eerste drie jaar de accenten vooral lagen op agressief grensoverschrijdend gedrag en impulscontrole, besloot de kenniskring dit jaar verrassend uit de hoek te komen. '*Gevaarlijke lust, over de neurobiologie van seksuele driften en andere hunkeringen*'. Seksueel grensoverschrijdend gedrag gedreven vanuit hunkering en verslaving: driften, craving en hebzucht. De stapsgewijze opwindning naar seksuele handelingen. Lust als last.

Het Scandic Sanadome in Nijmegen, een prachtige congreslocatie, bood de goede sfeer voor een leerzame en interessante dag over dit onderwerp. Prof. dr. Jacques van Lankveld, als bijzonder hoogleraar seksuologie verbonden aan de Universiteit van Maastricht, beet het spits af met een boeiende presentatie over de *diagnostiek van parafiele oriëntatie*. Hierbij werd ingegaan op de achtergrond van de noodzaak om parafiele oriëntatie te diagnosticeren, bijvoorbeeld om de voorspellende waarde hiervan voor recidive. Verschillende vormen van diagnostiek kwamen aan bod, zoals de zelfrapportage, gedragsobservatie en diverse (psycho-)fysiologische metingen met hun psychometrische eigenschappen. Hieruit bleek dat de diagnostische instrumenten voor parafiele oriëntatie over voldoende betrouwbaarheid beschikken maar dat er beperkingen zijn in de validiteit van de instrumenten. Hierdoor is hun diagnostische waarde nog teveel beperkt om individuele diagnostiek te bedrijven ten behoeve van besliskundige processen. "Nieuwe instrumenten (EEG, fMRI) die gevoelig zijn voor seksuele (parafiele) oriëntatie bij mannen en minder willekeurig beïnvloedbaar zijn door de persoon bieden wellicht mogelijkheden in de toekomst" aldus Van Lankveld.

Na een korte discussie was de eer aan Prof. dr. Klaus Lieb, directeur van de kliniek voor psychiatrie en psychotherapie van de universiteit van Mainz, Duitsland. Hij sprak over de neurobiologie en behandeling van de borderline persoonlijkheidsstoornis. Ondanks een interessante

presentatie over de effecten van behandeling door middel van medicatie was de link met seksueel grensoverschrijdend gedrag niet helemaal duidelijk geworden. Deze presentatie was dan ook wat moeilijker te plaatsen in lijn met het thema van de dag, seksuele driften en hunkering.

De pauze gaf even ruimte voor onze eigen hunkeringen naar koffie en cake, die onze neurobiologische substraten weer op orde maakten om te luisteren naar PD dr. med. Tillmann Krüger, verbonden aan de Medical School Hannover, Duitsland. Vragen als ‘hoe werkt de regulatie van seksueel gedrag?’ en ‘verschillen zedendelinquenten van gezonde controles op neuro-endocriene markers van seksueel afwijkend gedrag?’ passeerden de revue. Er zijn geen verschillen gevonden in neuroendocriene regulatie van seksueel gedrag, wat betekent dat er nog geen marker is gevonden voor seksueel afwijkend gedrag. Wel verschilt de activatie van bepaalde hersendelen van zedendelinquenten met die van controles, duidend op een alteratie van netwerken bij pedofielen.

Impliciete meetmethoden zijn steeds meer in opkomst om associaties op het gebied van de seksualiteit en seksuele oriëntatie te meten. “Impliciete associatie taken zijn in staat verschillende groepen zedendelinquenten van elkaar te onderscheiden” zegt Prof. dr. Robert Snowden (Cardiff University, U.K.). Cognities kunnen verstoord zijn, maar delinquenten kunnen zich hier niet van bewust zijn of willen het niet expliciet uiten. Met de impliciete meetmethode kunnen deze cognities wel aan het licht gebracht worden. Dit instrument kan dan ook van veel waarde zijn als klinisch instrument of voor onderzoek.

Na de lunch bestond er de mogelijkheid tot het volgen van workshops. Als afsluiting sprak Prof. dr. Jan van Hooff, emeritus hoogleraar gedragsbiologie en socio-ecologie aan de Universiteit van Utrecht, over niet-menselijke primaten en hun seksuele gedrag. Voor talloze apensoorten zijn macht en het inzetten van verschillende seksuele verleidingstactieken op het juiste moment de sleutel naar succes. Misschien kunnen wij hier nog wat van leren?..

Een interessante en boeiende dag, die ons meer ideeën en aanknopingspunten heeft gegeven voor een onderzoek dat momenteel wordt opgezet in samenwerking met het EFP. Dit onderzoek zal zich gaan richten op cognitieve verstoringen bij zedendelinquenten, waarbij eveneens impliciete meetmethoden zullen worden gebruikt.

Wilt u meer informatie over het congres of wilt u de presentaties bekijken? Raadpleeg de site van Pompeii, www.forumpompeii.nl.

Voor meer informatie over de Pompestichting kunt u naar www.pompestichting.nl.

Voor overige vragen kunt u ook altijd contact opnemen met het EFP: secretariaat@efp.nl.